

Terwijl Von Aschenbach in de ban raakt, tintelt Tommy's lijf

THEATER

DOOD IN VENETIË

Door Internationaal Theater Amsterdam,

Koninklijk Concertgebouworkest

Gezien 4/4, Koninklijk Theater Carré

Te zien t/m 13/4, aldaar

Halverwege wordt het blinkend spiegelende goud van de toneelvloer langzaam vervangen door zand. Die verliest zo niet zijn kleur, maar wel zijn glans. Een mooie vondst van scenograaf Jan Versweyveld. Zijn toneelbeeld ademt dat Venetiaanse gevoel van zee en overdaad. Vooral die overdaad typeert deze productie.

Een godenroes op afstand: zo er-voer Thomas Mann – schrijver van *De dood in Venetië* – zijn tijd in Venetië. Hij schreef er een verhaal over. Wanhopig op zoek naar inspiratie reist schrijver Gustav von Aschenbach af naar Venetië, waar hij in de ban raakt van de schoonheid van een jongen.

De schrijver en zijn vrouw

In zijn toneelbewerking onderwerpt Ramsey Nasr de novelle aan een bijzondere lezing: namelijk die van de schrijver zelf. Simultaan aan Manns plot voert Nasr de schrijver zelf – ‘Tommy’ – en zijn vrouw Katia op. Zo zien we hoe Von Aschenbach (Nasr) overvallen wordt door lusteloosheid, terwijl Tommy (Steven Van Watermeulen) tegelijkertijd vastloopt in een schrijversblok. En als Von

Aschenbach in de ban van de jonge knul raakt, tintelt verderop de inspiratie door Tommy's lijf.

Op die manier wordt niet alleen de evidente invloed van een auteur op diens werk getoond, maar ook hoe dat terugslaat: welke invloed het boek (en dus zijn schrijver- en kunstenaarschap) op hem en zijn omgeving uitoefent.

Orkest op het podium

Regisseur Ivo van Hove vond het belangrijk dat muziek en spel een evenredig aandeel in de voorstelling hadden en plaatste de 47 orkestleden plus dirigent (David Robertson) van het Koninklijk Concertgebouworkest en countertenor Yuriy Mynenko op het podium. Hoewel de tekst van Nasr wel degelijk leidend is, neemt de muziek (nieuw werk van Nico Muhly, aangevuld met Webern, Strauss, Monteverdi, Bach en Schönberg) soms op onverwachte momenten een loopje met de personages.

Lang dreigt de voorstelling – ondanks de prominente aanwezigheid van Tommy als becommentariërende factor – een literaire maar ontheatrale vertaling van het boek te worden. Veel observaties, bedenkingen, maar bar weinig drama.

Pas halverwege leeft de voorstelling eventjes op. Dan wordt de focus verlegt van Von Aschenbach en zijn onbereikbare begeerte naar diens schepper: de schrijver en zijn vrouw, en is er even wezenlijk sprake van een

dramatische dubbelheid, van afkeer en verlangen die om voorrang strijden. Dan krijgt bovendien ook de aanvankelijk ondankbare rol van Katia (Marieke Heebink) reliëf: ze bevraagt haar man naar zijn motieven, betraapt hem op de autobiografie die hij aanvankelijk ontkent te schrijven en confronteert hem met de consequenties ervan – voor hem, haar en hen samen.

De scène is een opluchting, omdat er eindelijk iets tastbaars op het spel staat, Nasr de ruimte neemt dat te ex-

Veel observaties, veel bedenkingen, maar bar weinig drama

ploreren en het zijn personages uit laat vechten, in plaats van dat het in gestileerde taal en suggestieve beelden blijft steken. Zo komen de grote thema's als overgave en verantwoordelijkheid eindelijk tot leven. Het moment heeft iets prettigs aards binnen alle de geabstraheerde esthetiek.

Uiteindelijk verzuipt de voorstelling weer in bombast: de overweldigende muziek, het weldadige decor, het vooral afstandelijke, gestileerde en nagenoeg humorloze spel – en omgeven door avondrood licht, terwijl voor de zekerheid *Im Abendrot* van Strauss aanzwelt, dooft *Dood in Venetië* als een nachtkars uit.

Sander Janssens

→ Von Aschenbach (Ramsey Nasr) en de jonge Tadzio (Achraf Koutet). FOTO JAN VERSWEYVELD